

Polski Związek Logopedów

ZARZĄD GŁÓWNY

ul. Raszyńska 8/10, 02-026 Warszawa, zg.pzl@logopeda.org.pl
NIP: 712-25-21-399 REGON: 43119850 Bank PKO SA O/Poznań 58 1240 6524 1111 0010 2451 6922

Warszawa, 15 kwietnia 2013 r.

Ministerstwo Edukacji Narodowej
Al. J.Ch. Szucha 25,
00-918 Warszawa

W sprawie:

stanowisko Polskiego Związku Logopedów dotyczące projektu Ministerstwa Edukacji Narodowej **„Projekt ustawy o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw”**.

W związku z przedstawionym do konsultacji społecznych w dniu 21 marca 2013 r. projektem założeń Ministerstwa Edukacji Narodowej: **„Projekt ustawy o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw”** Polski Związek Logopedów przedstawia swoje uwagi.

PZL wnosi o dokonanie poprawki związanej z art. 42, p. 7, ust 3. dotyczącej prawa do określania tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć nauczycieli szkół niewymienionych w ust. 3, (czyli m.in. logopedów) przez organy prowadzące szkołę lub placówkę.

Postulujemy, aby ustalanie pensum grupie „nauczycieli szkół, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1a, nauczycieli prowadzących kształcenie w formie zaocznej, nauczycieli kolegiów pracowników służb społecznych, nauczycieli kształcenia na odległość, nauczycieli realizujących w ramach stosunku pracy obowiązki określone dla stanowisk o różnym tygodniowym obowiązkowym wymiarze godzin, pedagogów, psychologów, **logopedów**, doradców zawodowych prowadzących zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu (...), oraz bibliotekarzom bibliotek” było wyłącznie w gestii Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Uzasadnienie:

Specjalista-logopeda zatrudniony w resorcie oświaty to pracownik pedagogiczny, zobligowany do wypełniania zadań wynikających nie tylko z Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. *w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach* (Dz. U. z 2.12.2010 r. Nr 228 poz. 1487), ale i Załącznika do Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej *w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania*.

Zgodnie z rozporządzeniem z dnia 17 listopada 2010 r. każde dziecko i każdy uczeń ma prawo do otrzymania pomocy psychologiczno-pedagogicznej na terenie swojej placówki edukacyjnej. Udzielają jej „nauczyciele (...) w szczególności psychologowie, pedagodzy,

logopedzi i doradcy zawodowi, zwani dalej „specjalistami” (§ 4. p.2 rozporządzenia MEN) i ich zadania są porównywalne z tymi, które stawiane są logopedom pracującym w poradniach psychologiczno-pedagogicznych, gdzie liczbę tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin, w wysokości 20, określa art. 42 ust. 3 Karty Nauczyciela.

Jasne stanowisko Ministerstwa Edukacji Narodowej w kwestii ustalonego rozporządzeniem, niezmiennego pensum uniemożliwi samorządom dowolność w ustalaniu wymiaru czasu pracy z uczniem i na jego rzecz oraz umożliwi właściwe wykonywanie zadań wynikających z art.42. p.2. ust.2 i art.42. p.2. ust.3 Karty Nauczyciela.

Zdecydowane działania ustawodawcze MEN w tej sprawie w bezpośredni sposób wpłyną na dostępność i jakość pomocy psychologiczno-pedagogicznej oferowanej w szkołach, a nie będą wykorzystywane, jak to się dzieje obecnie, w celu osiagania przez gminy doraźnych i krótkowzrocznych celów finansowych. Wiele organów prowadzących już w mijającym roku szkolnym wykorzystując ustawę podwyższyło pensum nauczycieli-specjalistów, następnie „urealnijając” zatrudnienie zmieniło warunki angażu – zatrudniając na część etatu – tym samym spektakularnie dokonało istotnych „oszczędności” finansowych. Ten proceder może jedynie się rozprzestrzenić, gdyż organy prowadzące doskonale zdają sobie sprawę z tego, że nauczyciel-specjalista nie odłoży problemu na kolejny dzień, tylko – niezależnie od swojego czasu pracy – i tak postara się go rozwiązać jak najszybciej...

Protestujemy przeciwko dyskryminacji - nierównemu traktowaniu i rozdzielaniu grupy zawodowej nauczycieli na dwie podgrupy: nauczycieli „tablicowych”, zachowujących swoje uprawnienia i nauczycieli „nietablicowych”- pozbawionych uprawnień nauczyciela.

Łamane jest konstytucyjne prawo równego traktowania wobec prawa pracowników - art. 32 Konstytucji RP: **„Wszyscy wobec prawa są równi i nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny.”**

Pomimo wystąpienia w tej sprawie Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 12 października 2012 r., Ministerstwo Edukacji Narodowej nie podjęło prac nad regulacją zatrudnienia nauczycieli-specjalistów szkolnych, takich jak pedagodzy, logopedzi, psychologzy czy doradcy zawodowi!

Cytowane wyżej Rozporządzenie MEN (Dz. U. z 2.12.2010 r. Nr 228 poz. 1487) w § 13. określa również, że godzina zajęć specjalistycznych trwa 60 minut, czyli i tak pensum nauczyciela-specjalisty jest czasowo wyższe od innych nauczycieli. O ile organizacja terapii logopedycznej w przedszkolu, poradni, czy ośrodku nie nastęrcza większych trudności, to system klasowo-lekcyjny bardzo często utrudnia, wręcz uniemożliwia organizację zajęć 60-minutowych - nie pozwalając logopedzie na organizowanie przerw między zajęciami.

Zajęcia logopedyczne muszą odbywać się w czasie wolnym od zajęć dydaktycznych ucznia. W związku z tym logopeda bardzo często napotyka trudności w trakcie ustalania planu zajęć, a zwiększenie tygodniowego pensum te trudności spotęguje.

W wielu placówkach oświatowych logopeda stawiany był przed faktem pracy w o wiele większej ilości godzin wg „przelicznika”: np. pensum 20 godzin x 60 minut - czyli do przepracowania 26 i 2/3 godziny „lekcyjnej” – **za niezmienną pensję!** Czasem stosowano specyficzną organizację pracy – część godzin rano, potem tzw. „okienko” – 4-5 godzin i kolejne godziny terapii z dzieckiem. Jest to jawny przykład dyskryminacji, ale jedynym wyjściem dla logopedy nie godzącego się na takie warunki mogła być tylko zmiana pracy...

Rozporządzenie MEN z 17.11.2010 r. *w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach* (Dz. U. z 2.12.2010 r. Nr 228 poz. 1487) podaje zakres zadań specjalisty-logopedy, który obejmuje bezpośrednią pracę (terapię prowadzoną w formie indywidualnej lub grupowej) i zadania podejmowane na jego rzecz.

Obowiązki wykonywane przez szkolnych specjalistów określone są przez prawo, wynikają także ze specyfiki organizacji danej placówki oświatowej: z potrzeb dzieci, uczniów, rodziców, nauczycieli czy zadań dodatkowych, zleconych przez dyrektora szkoły lub podejmowanych z własnej inicjatywy.

Zgodnie z tym nauczyciel-logopeda oprócz realizacji zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz, prowadzenia innych zajęć i czynności wynikających z zadań statutowych szkoły, ma też obowiązek wykonywania zajęć i czynności związanych ze stałym przygotowaniem się do zajęć, samokształceniem i doskonaleniem zawodowym, które również odbywa się poza obowiązującym pensum, ale w ramach czasu pracy.

Logopeda wykonuje poza pensum wiele innych zadań; w szczególności:

w zakresie zadań ogólno-wychowawczych:

- stała współpraca logopedy z psychologiem, pedagogiem, rehabilitantem, nauczycielami i wychowawcami klas;
- udzielanie rodzicom porad ułatwiających prawidłowe wsparcie rozwoju językowego dzieci;
- współdziałanie w opracowywaniu planu pracy wychowawczej szkoły;
- uczestnictwo w życiu szkoły – np. organizacja i prowadzenie konkursów, przygotowywanie materiałów do gazetek czy informacji na stronie internetowej placówki, udział w organizowaniu pikników rodzinnych i innych imprez na rzecz integracji placówki ze środowiskiem lokalnym;
- udział w zebraniach i dniach otwartych dla rodziców (w tym również przygotowywanie warsztatów szkoleniowych dla rodziców);
- realizowanie innych zadań dodatkowych zleconych przez dyrektora placówki (opieka nad samorządem szkolnym, wolontariatem, prowadzenie kół zainteresowań, dyżury w świetlicy, organizowanie akcji „zima/lato w mieście” itp.);

w zakresie indywidualnej opieki logopedycznej:

- przeprowadzanie badań logopedycznych z wykorzystaniem różnych narzędzi badawczych w celu ustalenia stanu rozwoju mowy i zaburzeń komunikacyjnych;
- ocenianie i interpretowanie wyników badań oraz formułowanie wskazań;
- ustalanie postępowania korekcyjno-terapeutycznego (np. na etapie diagnozy, prewencji i terapii logopedycznej);
- prowadzenie pracy profilaktycznej i terapeutycznej w celu likwidowania i zmniejszania zaburzeń komunikacyjnych;
- prowadzenie pracy profilaktycznej i terapeutycznej w zakresie czytania i pisania.
- opracowywanie, adaptowanie oraz weryfikowanie narzędzi badawczych (do diagnozy i terapii stanu oraz zaburzeń komunikacji);
- prowadzenie doradztwa logopedycznego;

w zakresie organizacji pracy:

- opracowanie rocznego planu pracy, uwzględniającego konkretne potrzeby placówki i środowiska;
- prowadzenie (oprócz dziennika pracy, w którym rejestruje się wykonanie czynności) dokumentacji specjalistycznej, wynikającej ze specyficznego charakteru pracy: kart diagnozy, kart zapisu terapii, indywidualnych programów logopedycznych, programów terapii grupowej;
- opracowywanie materiałów dydaktycznych do terapii logopedycznej;
- przygotowania się do zajęć: ze względu na brak podręczników należy opracować indywidualne karty pracy dostosowane do każdego dziecka;
- dokonywanie okresowej oceny efektywności pomocy logopedycznej udzielanej uczniowi;
- współdziałanie z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, poradniami medycyny i innymi organizacjami i instytucjami związanymi z szeroko rozumianą rehabilitacją dziecka;
- zapewnienie w tygodniowym rozkładzie zajęć godzin przeznaczonych na konsultacje i możliwość kontaktowania się z nim wszystkich zainteresowanych osób;
- działalność w zespole ds. pomocy psychologiczno-pedagogicznej (współpracowywanie dokumentów takich jak PDW, KIPU, IPET, ewaluacje, itp.), działalność w zakresie prowadzenia szkoleń dla nauczycieli, rodziców;

Badania przesiewowe w placówkach przedszkolnych wykazują, że ok. 50% dzieci wymaga terapii logopedycznej (biorąc pod uwagę tylko wady wymowy oraz proste opóźnienia w rozwoju mowy!), a w placówkach szkolnych, gdzie często nie ma odpowiedniego do potrzeb zatrudnienia logopedów trudności nie znikają, wręcz odwrotnie, nawarstwiają się.

Aby należycie wypełnić swoje obowiązki i zaspokoić istniejące w zakresie profilaktyki i terapii logopedycznej potrzeby logopeda musi włożyć w organizację różnorodnych form pomocy wiele dodatkowego czasu i wysiłku. Często zajęcia logopedyczne, ze względu na dużą liczbę dzieci potrzebujących terapii logopedycznej, prowadzone są w formie zajęć grupowych, gdzie grupy terapeutyczne nie są jednorodne. Nierzadko w jednej jednostce terapeutycznej logopeda obejmuje grupę uczniów o różnych potrzebach (programach indywidualnych), co wymaga obok niezbędnej wiedzy merytorycznej, dużej elastyczności, dobrej znajomości dziecka i ciągłego dostosowywania warunków do jego indywidualnych możliwości.

Prowadząc terapię pacjentów z wieloma różnorodnymi zaburzeniami mowy i wymowy, o różnym stopniu ich nasilenia, na różnym etapie terapii, logopeda opracowuje dziesiątki indywidualnych programów terapii, wiele indywidualnych ćwiczeń. Do zadań logopedy należy też prowadzenie terapii z zakresu czytania i pisania, dzięki czemu wspomaga on w ten sposób proces edukacji szkolnej dziecka.

Zakładając maksymalną ilość objętych terapią pacjentów (zgodnie z § 11 cytowanego rozporządzenia: „liczba uczestników zajęć wynosi do 4”), to w 20-godzinnym pensum logopeda prowadzi maksymalnie do 80 pacjentów – dzieci bądź uczniów z zaburzeniami mowy, które powodują zaburzenia komunikacji językowej. Wynika z tego konieczność prowadzenia takiejże ilości Kart Zapisu Terapii, teczek czy zeszytów ćwiczeń, wpisywania bieżących zaleceń dla pacjentów.

Charakter terapii logopedycznej, konieczność kontynuacji działań mających na celu automatyzację osiąganych efektów wymaga regularnych kontaktów, rozmów z rodzicami dzieci – jest to czas pracy poza bezpośrednią terapią.

Administracja stanowiska pracy – tzn. protokoły badań przesiewowych, badań diagnostycznych, tworzenie programów indywidualnych, grupowych, jak również udział logopedy w zespole ds. pomocy psychologiczno-pedagogicznej w przedszkolu, szkole i placówce i stąd - konieczność współpracowywania PDW (Planu Działań Wspierających), KIPU (Karty Indywidualnych Potrzeb Ucznia) oraz IPET (Indywidualnego Programu Edukacyjno-Terapeutycznego) to również działania, które wykonywane są w trakcie trwania czasu pracy, ale poza pensum.

Logopeda w swojej pracy jest zarówno diagnostą, jak i terapeutą. Tylko logopeda jest specjalistą w zakresie diagnozy i terapii zaburzeń mowy (komunikacji werbalnej, pisanej i sygnalizowanej). Do jego zadań należy proces diagnozy i konieczność takiej organizacji przebiegu terapii, by uczynić ją w jak największej mierze skuteczną. Logopeda ocenia, w którym momencie i z kim należy podjąć pracę indywidualną czy grupową i jak długi powinien być czas trwania konkretnych zajęć.

W związku z szeroko pojętą integracją do placówek oświatowych uczęszczają dzieci z niepełnosprawnościami, z zaburzonym rozwojem mowy, z wadami słuchu, z Zespołem Aspergera, z cechami autyzmu, nie mówiące, posługujące się komunikacją alternatywną oraz z zaburzeniami sprzężonymi, które negatywnie wpływają na rozwój mowy. Praca logopedy w takich przedszkolach i szkołach, jak też w specjalnych placówkach oświatowych wymaga o wiele większego wkładu w organizację warsztatu pracy. Przedszkolne i szkolne gabinety logopedyczne nie są tak dobrze wyposażone, jak te w poradniach psychologiczno-pedagogicznych czy w ośrodkach specjalistycznych, nie zawsze jest nawet gabinet do pracy terapeutycznej, a każde zajęcia, czy to indywidualne, grupowe, profilaktyczne czy warsztatowe, wymagają odpowiedniego doboru pomocy i środków przygotowywanych przez logopedę (często też kupowanych przez niego z własnych środków).

Logopedia to dziedzina wiedzy stale i prężnie się rozwijająca, zarówno w zakresie podstaw teoretycznych, jak i postępowania terapeutycznego, co wymaga od logopedów dużego nakładu pracy własnej i nierzadko przeznaczenia prywatnego czasu w celach

samosdoskonalenia się (kursy, szkolenia, konferencje, studia podyplomowe itd.) oraz – najczęściej – własnego finansowania tych form.

Prowadzenie terapii logopedycznej to też w końcu intensywne, ciągła i nieprzerwana praca głosem. Nie ma tu momentów odpoczynku czy realizacji zadań nie wymagających ekspresji werbalnej. Logopeda, szczególnie pracujący z grupą, pracuje głosem non-stop, w związku z czym ponad 20-sto godzinny wymiar pracy jest sprzeczny z zasadami higieny głosu, nas samych naraża na konsekwencje zdrowotne, a skarb państwa na straty finansowe związane z leczeniem chorób zawodowych.

Postawmy wreszcie proste pytania:

Czym różni się logopeda zatrudniony w poradni psychologiczno - pedagogicznej od logopedy zatrudnionego w przedszkolu, szkole, czy innej placówce, że obarcza się go dodatkowymi godzinami pracy? Czy jest gorzej wykształcony, ma gorsze przygotowanie praktyczne? Czy jego praca terapeutyczna nic nie wnosi do polskiej edukacji?

Dotychczas funkcjonujące rozwiązanie było działaniem dyskryminującym logopedów zatrudnionych w placówkach oświatowych i wprowadziło niezrozumiały podział tej grupy zawodowej.

Sprzeciwiamy się traktowaniu nas i naszych podopiecznych jako źródła oszczędności budżetowych organów prowadzących placówki oświatowe.

Gotowi jesteśmy do poniesienia współodpowiedzialności za zmiany w polskim systemie oświaty, ale pod warunkiem, że zmiany te będą pozbawione dyskryminacji i degradacji którejkolwiek grupy zawodowej, wchodzącej w skład polskiego szkolnictwa.

Jesteśmy równorzędnymi, w pełni wykwalifikowanymi pracownikami publicznych placówek oświatowych i takiego traktowania oczekujemy od Ministerstwa Edukacji Narodowej i przedstawicieli Naszego Rządu.

Mając na uwadze powyższe uważamy, że tygodniowy, obowiązkowy wymiar zajęć dydaktycznych nauczycieli specjalistów, w tym **logopedów** winien być ustalany przez MEN, a nie organy prowadzące i nie powinien przekraczać 20 godzin.

Z poważaniem

Ewa Małachowska

Przewodnicząca ZG PZL